

18.1.2023 כה בטבת תשפ"ג

גיליון מס' 829

פרשת וארא

"וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן וַיְצַוֵם אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל"

מאת יואב איתן. קבוצת יבנה

לקבלת דף פרשת שבוע בווצאפ (קבוצה שקטה) – לחצו [כאן](#)

פרשת 'וארא' מתחילה בנקודת השבר של שליחות משה רבנו. 'שליחות הסנה' שהחלה במדיין ליד הסנה, מסתיימת עם החמרת גזירות העבדות, החמרה אותה ייחס משה למגבלותיו האישיות, "וַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה אֶל ה' וַיֹּאמֶר אֶדְנִי לָמָּה הִרְעִיתָה לְעַם הַזֶּה לָמָּה זֶה שְׁלַחְתָּנִי. וַיֹּאמֶר אֵל פְּרָעָה לְדַבֵּר בְּשִׁמְךָ הֲרַע לְעַם הַזֶּה וְהַצַּל לֹא הִצַּלְתָּ אֶת עַמְּךָ". (ו' כב-כג).

על פי מסורת רבותינו, במעמד 'הסנה' התלבט משה במשך שבעה ימים, ובסופם קיבל עליו את השליחות להוציא את בני ישראל ממצרים. הקב"ה גם ניסח במדויק את הדברים שישמיע באוזני העם, ובאוזני פרעה, "וּבִאֵת אֶתְּהָ וְזָקַנִי יִשְׂרָאֵל אֶל מֶלֶךְ מִצְרַיִם וְאָמַרְתָּם אֵלָיו ה' אֱ-לֹהֵי הָעִבְרָיִים נִקְרָה עָלֵינוּ וְעַתָּה גִלְכָּה נָא דָרְךָ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בַּמִּדְבָּר וְנִזְבַּחַה לֵה' אֱ-לֹהֵינוּ". (ג' יח)

התורה מלמדת כי בבא משה למצרים, דיבר אהרון בפני זקני ישראל "אֵת כָּל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' אֶל מֹשֶׁה" (ד' ל), אך בארמון פרעה אמרו משה ואהרון משפט שאינו דומה לצווי בסנה, "וַיֹּאמְרוּ אֶל פְּרָעָה כֹּה אָמַר ה' אֱ-לֹהֵי יִשְׂרָאֵל שְׁלַח אֶת עַמִּי וַיִּחַגְּוּ לִי בַמִּדְבָּר". (ה' א)

פרעה שלא הכיר את המושגים 'ישראל' וגם לא את ה' א-לוהי ישראל', שמע מפי נציגי העבדים העבריים ציווי לשלח את עמו של ה'. באופן לא מפתיע השיב פרעה בחריפות, "לֹא יַדְעֵתִי אֵת ה' וְגַם אֵת יִשְׂרָאֵל לֹא אֲשַׁלַּח", (ה' ב). משה ואהרון ניסו לתקן את הרושם, וחזרו על הבקשה המדויקת שהצטווה משה לומר, אך שוב הוסיפו מילים משלהם, "וַיֹּאמְרוּ אֱ-לֹהֵי הָעִבְרָיִם נִקְרָא עָלֵינוּ גִלְכָּה נָא דָרְךָ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בַּמִּדְבָּר וְנִזְבַּחַה לֵה' אֱ-לֹהֵינוּ פֶּן יַפְגַּעֲנוּ בְּדַבְּרֵךָ אוֹ בְּחַרְבֵךָ". (ה' ג)

התוצאה היתה כואבת. פרעה הכביד את נטל הגזירות, ושוטרי בני ישראל השלימו את האירוע בדבריהם הקשים, בהם האשימו ישירות את משה ואהרון בהחרפת גזירות העבדות במקום הבטחתם לקידום הגאולה, "וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם יְרֵא ה' עֲלֵיכֶם וַיִּשְׁפֹּט אֲשֶׁר הִבְאֵשְׁתֶּם אֶת רִיחֹנוּ בְּעֵינֵי פְרָעָה וּבְעֵינֵי עַבְדֵּיךָ לְתַת חַרְבֵךְ בְּיַדְם לְהַרְגֵנוּ". (ה' כא)

פרשת 'וארא' מתחילה מנקודת שפל זו, בהצגת שליחות מחודשת, 'שליחות מצרים'. גם בשליחות זו הקב"ה מפרט את הברית שכרת עם אבות האומה, את ההצלה שתגיע בעקבות הברית, את ההבטחה להביא את העם לארץ, וגם את פירוט הדברים שעל משה לומר לעם.

משה רבנו קיבל את השליחות, אך די מהר התברר לו כי אופי השליחות שונה. בשלב ראשון, ניסה לדבר ישירות אל בני ישראל ונכשל, "וַיִּדְבֹר מֹשֶׁה בְּנֹאֵל בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה מִקְצֹר רוּחַ וּמַעֲבֹדָה קָשָׁה" (ו' ט).

הפעם כבר לא ייחס משה רבנו את ה'כישלון' לעצמו. הוא החל להבין את משמעות מעמדו כשליח הקב"ה. אך כאשר למרות פגישתו המאכזבת עם פרעה הנחה אותו הקב"ה לחזור ולדבר אל פרעה, משה הטיל ספק תבוני בהצלחת המשימה, הן בטענה הגיונית של 'קל וחומר' והן בנימוק של חוסר התאמה אישית, "הֲנֹא בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל לֹא שָׁמְעוּ אֵלַי וְאֵיךְ יִשְׁמְעֵנִי פְּרַעֲה וְאֲנִי עַרְל שְׁפָתַיִם". (ו' י)

הפעם הבהיר הקב"ה למשה ולאחריו את השינוי העיקרי ב'שליחות מצרים', אשר איננה תלויה במגבלות האישיות של השליח, ואף לא בהסכמתו. מדובר בשליחות שאינה מבוססת על התבונה האנושית אלא על התגלות הכוללת ציוויים למשה, לעם ואף לפרעה, "וַיִּדְבֹר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן וַיִּצְוֶם אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶל פְּרַעֲה מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְהוֹצִיא אֶת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם". (ו' יג)

משה ואחריו עושים את שנצטוו, ובמהלך 'שליחות מצרים' אכן מדגישה התורה שלוש פעמים את העשייה על פי הקב"ה, כדוגמת הפסוק "וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן כְּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֹתָם כִּן עָשׂוּ". (ז' ו)

אופי השליחות השתנה. מעתה גם הקשבתם והסכמתם של בני ישראל אינם נדרשים לקידום התהליך. הם לכאורה, אינם צד בהתרחשויות עד ממש ליציאתם ממצרים. גם "שכנועו" של פרעה אינו בעזרת אותות בתוך הארמון, אלא בתהליך ניסי של מכות לעיני כל מצרים.

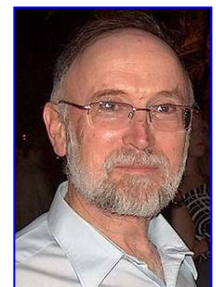
ומגאולת בני ישראל ממצרים - לגאולת עם ישראל מגלויותיו בימינו.

התורה מלמדת כי בתהליך גאולה יש גם מורדות, לא רק עליות. התורה מדגישה כי עשיית האדם חשובה והכרחית לגאולה, אך תוצאתה אינה מובטחת. מהלך התקדמות הגאולה אינו צפוי וכמובן אינו מוסבר.

כך היא גאולתן של ישראל.

יואב איתן, חבר קבוצת יבנה. נשוי לניצה ולהם בע"ה ילדים ונכדים.

כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש להירשם בקישור: <https://forms.gle/bzbZhmBafTeQLY3k6>
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il